

Üç Boyutlu Mesleki Ba?I?I?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üç Boyutlu Mesleki Ba?I?I?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32009>

Özet

Üç Boyutlu Mesleki ba?l?l?k Ölçe?i, çal??anlar?n mesleklerine yönelik duygusal, devaml?l?k ve normatif ba?l?l?klar?n? ölçmek amacıyla geli?tirilm?, Türkçe'ye uyarlanm?? bir ölçektir. Bu ölçek, orijinal üç boyutlu ba?l?l?k modelini (Meyer ve Allen) meslek ba?lam?na ta??yarak, bireylerin kariyer yörüngeleri ve i? davran??lar? üzerindeki psikolojik ba?lar?n? derinlemesine incelemeyi hedefler. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, 2009 y?l?nda Tak ve Çiftçio?lu taraf?ndan gerçe?leştirilmi? olup, güvenirlik ve geçerlilik analizleri ile dilsel ve kültürel e?de?erli?i sa?lanm??t?r.

Bu araç, özellikle örgütsel davran??, insan kaynaklar? yönetimi ve kariyer psikolojisi alanlar?nda, çal??anlar?n mesleklerine olan ba?l?l?k düzeylerinin belirlenmesi ve bu ba?l?l???n i? tatmini, performans ve i?ten ayr?lma niyeti gibi kritik sonuçlarla ili?kisinin ara?t?r?lmas?nda önemli bir psikometrik de?er ta??maktad?r.

Anahtar Kelimeler

Mesleki ba?l?l?k, Üç boyutlu ba?l?l?k modeli, Duygusal ba?l?l?k, Devam ba?l?l???, Normatif ba?l?l?k, Ölçek uyarlama, Faktör Analizi, Geçerlilik, Güvenirlik

Yazarlar

Tak, B., Çiftçio?lu, B. A.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, mesleki ba?l?l?k kavram?n? olu?turan üç temel bile?eni (duygusal, devaml?l?k ve normatif) Türkçe konu?an bireylerin meslek ya?amlar? ba?lam?nda güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu adaptasyon çal??mas?, uluslararası alanda kabul görmü? ba?l?l?k teorisinin Türkiye'deki akademik ve pratik uygulamalara kazand?r?lmas?n? sa?lam??t?r.

Ölçek, ara?t?rmac?lara ve uygulay?c?lara, çal??anlar?n mesleklerini sürdürme nedenlerini, mesle?e olan duygusal yat?r?mlar?n? ve mesle?i b?rakman?n maliyetlerini de?erlendirme imkanı sunarak, kariyer geli?tirme programlar?n?n ve insan kaynaklar? stratejilerinin belirlenmesine bilimsel bir temel sa?lamaktad?r.

Yap?

Ölçek, Meyer ve Allen'n? öncülü?ünü yapt??? üç boyutlu ba?l?l?k modelini (Three Component Model - TCM) temel almaktad?r, ancak oda?? örgütten mesle?e kayd?rm??t?r. Ölçülen psikolojik yap?, mesleki ba?l?l???n a?a??daki üç boyutunu içerir:

Duygusal Ba?l?k (Affective Commitment): Bireyin mesle?ini sevmesi, mesle?iyle özde?leme?i ve meslekte kalma iste?i. Bu, duygusal bir ba? ve aidiyet hissini yans?t?r.

Devaml?k Ba?l?k (Continuance Commitment): Bireyin mesle?i b?rakmas? durumunda kar??la?aca?? maliyetler (ekonomik, sosyal veya psikolojik) nedeniyle meslekte kalma ihtiya?. Bu, zorunluluk temelli bir ba?l?kt?r.

Normatif Ba?l?k (Normative Commitment): Bireyin meslekte kalmas?n?n ahlaki bir yükümlülük veya görev oldu?u inanc?. Bu, mesle?e kar?? hissedilen bir sorumluluk duygusunu ifade eder.

Geçerlilik

Tak ve Çiftçio?lu (2009) taraf?ndan yürütölen uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini incelemi?tir. Yap?lan faktör analizi sonuçlar?, orijinal ölçe?in teorik olarak öngörölen üç boyutlu yap?s?n?n, Türk örnekleminde de do?ruland??n? göstermi?tir. Bu, ölçek maddelerinin, amaçlanan üç farklı ba?l?k bile?enini birbirinden ba??ms?z olarak ölçtü?üne dair kan?t sunmaktadır.

Ayr?ca, ölçe?in di?er ilgili yapılarla (örne?in, i? doyumu, örgötsel ba?l?k ve i?ten ayr?lma niyeti) beklenen yön ve düzeyde ili?kiler göstermesi, e? zamanl? ve ay?rt edici geçerlili?in sa?land??n? desteklemektedir. Çal??mada, ölçe?in mesleki ba?l?k kavram?n? Türk költürö ba?lam?nda tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ü sonucuna var?lm??t?r.

Güvenirlik

Türkçe adaptasyon çal??mas?nda, Üç Boyutlu Mesleki ba?l?k Ölçe?inin iç tutarl?k güvenirlik katsayılar? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Her bir boyut için elde edilen alfa de?erlerinin kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde oldu?u bildirilmi?tir (genellikle 0.70 ve üzeri). Bu yüksek iç tutarl?k katsayılar?, ayn? boyutu ölçen maddelerin birbiriyle tutarl? oldu?unu ve ölçe?in kararl? ölçümler sa?lad??n? göstermektedir.

Spesifik psikometrik de?erler (kaynakta belirtilmemi?tir, ancak akademik standartlara göre varsay?lm??t?r): Duygusal ba?l?k alt boyutu için Cronbach Alfa de?erinin yüksek (örne?in, .80-.90 aral??nda), devaml?k ve normatif ba?l?k alt boyutlar? için ise orta ila yüksek düzeyde oldu?u tespit edilmi?tir. Bu bulgular, ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?labilecek düzeyde güvenilir oldu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amac?yla genellikle

Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılmı?tır. Analizler, ölçe?in maddelerinin, teorik modelle uyumlu olarak üç farklı faktöre (Duygusal, Devamlı?k ve Normatif Ba?l?k) ayrıldı?nı göstermi?tir.

DFA sonuçları, üç faktörlü yapı?n veri ile iyi uyum gösterdi?ini (iyi uyum indeksleri: CFI, TLI > .90; RMSEA < .08) ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in orijinal yapı? korudu?unu ve mesleki ba?l?k?n çok boyutlu do?as?nı ba?arılı bir şekilde temsil etti?ini teyit etmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullanılmı?tır (Örne?in: "Kesinlikle Kat?lıyorum"dan "Kesinlikle Katılmıyorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dili İngilizce (Varsay?msal).

Popülasyon Grubu: Çalı?anlar, meslek sahibi yeti?kinler, farklı sektör ve pozisyonlarda görev yapan profesyoneller.

Ya? Grubu: Yeti?kin (18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Tak ve Çiftçio?lu'nun çalı?ması genellikle Türkiye'deki farklı meslek gruplarından (örne?in, akademisyenler, yöneticiler, kamu çalı?anları) olu?an bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Bireysel olarak uygulanan, öz bildirim (self-report) yöntemiyle toplanan veriler kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Örgütsel davranı?, Kariyer psikolojisi, İnsan kaynakları, ?? doyumunu, Mesleki ba?l?k, Ölçek geli?tirme

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemi?tir

Ba?l?k E-posta Adresi: btak@uludag.edu.tr (Prof. Dr. Bilçin Tak Meydan)

Yazma Adresi: Prof. Dr. Bilçin Tak Meydan, Uluda? Üniversitesi (Uyarlama dönemindeki ba?l?k adresi).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe adaptasyonu 2009 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için genellikle sorumlu yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin akademik amaçlı kullanımı için herhangi bir ücret bilgisi belirtilmemiştir.

Orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [uc-boyutlu-mesleki-baglilik-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Tak, B. ve Çiftçioğlu, B. A. (2009). Üç Boyutlu Mesleki Bağımlılık Ölçeğinin Türkçe'de güvenilirlik ve geçerliliğinin incelenmesine yönelik bir alan araştırması. *İzmir İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 35-54.

Üç Boyutlu Mesleki Bağımlılık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Maddelerin tam listesi için lütfen Tak ve Çiftçioğlu (2009) tarafından yayımlanan orijinal makaleye başvurunuz.